

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl samosoudkyně JUDr. Marií Trnkovou v právní věci žalobců **a) Z. H., b) V. H., Dis.**, oba bytem S., N. P. 491/II, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, sídlem Praha 2, Na Poříčním právu 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 7. 2016, č. j. MPSV-2016/143838-913, **t a k t o :**

Žaloba se z a m í t á .

Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení n e p ř i z n á v á .

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci:

1) Žalobou doručenou dne 25. 8. 2016 Krajskému soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 7. 2016, č. j. MPSV-2016/143838-913 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky - krajské pobočky v Českých Budějovicích (dále jen „orgán pomoci v hmotné nouzi“) o vzniku a povinnosti vrácení přeplatku u dávky příspěvek na živobytí za měsíce 07/2013 až 02/2014 v celkové výši 34.256 Kč, ze dne 27. 4. 2016, č. j. 7475/2016/SOB (dále jen „rozhodnutí I. stupně“) a toto rozhodnutí I. stupně bylo potvrzeno.

2) Žalobci jsou přesvědčeni, že v době podání žádosti o dávku v hmotné nouzi sdělili pravdivé údaje. Žalobci uvádí, že nikdy nebyli dotazováni orgánem pomoci v hmotné nouzi, zda vlastní bankovní účty jiné mimo ten, na který je vyplácena dávka v hmotné nouzi. Žalobce dále uvedl, že každý měsíc předkládal orgánu pomoci v hmotné nouzi výpis ze svého bankovního účtu jako doklad o úhradě elektrické energie, z něhož muselo být orgánu pomoci v hmotné nouzi zřejmé, že se na něm nacházejí peněžní prostředky, nicméně takovou skutečnost orgán pomoci v hmotné nouzi nijak nereflektoval v souvislosti s nárokem na vyplacení příspěvku na živobytí. Žalobci se proto domnívali, že jejich postup je zcela v souladu s právními předpisy.

3) Žalobci již ve správním řízení poukázali na obsah Metodického pokynu č. 2/2010 vydaný Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR ze dne 1. 10. 2010 (dále jen „metodický pokyn č. 2/2010“), v němž upozorňovali na bod 7, dle kterého se pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi nepovažuje za započitatelný příjem půjčka, kterou osoba obdrží v hmotné nouzi. Žalobci vědomi si, že je na správním uvážení správního orgánu, zda bude na půjčku nahlíženo jako na majetek, přesto upozorňovali, že správní orgány nemohou rozhodovat libovolně a minimálně musí jednat v souladu se základními zásadami správního řízení. Žalobci zejména namítali, že v napadeném rozhodnutí i rozhodnutí I. stupně zcela chybí správní úvaha správních orgánů, která je vedla ke konstatování, že půjčka v daném případě není započitatelným příjmem. Právě v absenci tohoto odůvodnění žalobci spatřovali nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů. Žalobci uvedli, že z definice pojmu příjem zakotvené v § 9 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) nelze seznat, že i půjčka by měla být považována za příjem.

4) Žalobci dále namítali, že orgán pomoci v hmotné nouzi měl po celou dobu k dispozici výpisy z bankovního účtu žalobce, z něhož bylo zjevné, že hodnota zůstatku převyšuje částku 1.000 Kč, nepovažovali proto za nutné sdělovat žalovanému ani orgánu pomoci v hmotné nouzi veškeré bankovní účty, jichž jsou vlastníky. Žalobci shledali za podstatné, že správním orgánům byla známa skutečnost, že zůstatek bankovního účtu převyšoval částku 1.000 Kč. Správní orgány proto mohly a měly reagovat a neměly navenek dávat signál, že veškeré podmínky pro přiznání dávky hmotné nouze byly splněny.

II. Stručné shrnutí vyjádření žalovaného

5) Žalovaný správní orgán navrhl zamítnutí žaloby.

6) Ve vyjádření žalovaný nejprve stručně přestřel skutkový stav věci a následně se vyjádřil k podané žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Žalovaný neopomněl popsat celý postup v projednávané věci a odkazoval na odůvodnění jednotlivých rozhodnutí, v nichž bylo žalobcům vysvětleno, že z důvodu nepravdivých a neúplných údajů žalobce a žalobkyně byla nesprávně stanovena výše příspěvku na živobytí. Žalovaný spatřuje v postupu žalobců nesplnění zákonné povinnosti a konstatoval, že žalobci nenahlásili všechny skutečnosti ovlivňující nárok na dávku nebo její výplatu. K tvrzení, že výpis z bankovního účtu žalobce, z něhož mohl orgán pomoci v hmotné nouzi zjistit skutečný stav finančních prostředků, byl v dispozici orgánu pomoci v hmotné nouzi, žalovaný uvedl, že takové tvrzení neodpovídá předložené spisové dokumentaci.

7) Žalovaný má za prokázané, že orgán pomoci v hmotné nouzi nemohl k datu podání žádosti řádně vyhodnotit dávku pomoci v hmotné nouzi, neboť nedisponoval úplnými informacemi rozhodnými pro posouzení nároku na dávku. Žalovaný dále uvedl, že žalobci po dobu pobírání dávky, neosvědčovali skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu tím, že opakovaně neuváděli své finanční obnosy. Žalovaný shledal, že došlo k přeplatku na dávce na příspěvek na živobytí a žalobci jsou povinni neprávem přijatou částku dávky příspěvku na živobytí vrátit.

III. Obsah správních spisů

8) Ze správního spisu vyloučily pro věc, následují rozhodné skutečnosti:

9) Součástí spisu je oznámení o zahájení správního řízení ve věci přeplatku dávky příspěvek na živobytí ze dne 26. 11. 2015, č. j. 25198/2015/SOB adresované žalobkyni a oznámení o zahájení správního řízení ze dne 18. 12. 2015, č. j. 26751/2015/SOB adresované žalobci, vyrozumění účastníka řízení ze dne 5. 4. 2016 o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ve věci přeplatku, které nebylo žalobci využito. Ve správním spisu je dále založena žádost žalobce o příspěvek na živobytí, doklad o výši měsíčních příjmů žalobce a společně posuzovaných osob, informace o užívaném bytu, prohlášení o celkových majetkových a sociálních poměrech žalobce a společně posuzovaných osob, veškeré tyto listiny byly doručeny orgánu pomoci v hmotné nouzi dne 19. 6. 2013. Dne 27. 4. 2016 vydal orgán pomoci v hmotné nouzi rozhodnutí č. j. 7475/2016/SOB, v němž rozhodl o vzniku povinnosti vrácení přeplatku dávek příspěvku na živobytí, jehož příjemcem je žalobce, za měsíce 7/2013 až 2/2014 v celkové výši 34.256 Kč. Orgán pomoci v hmotné nouzi v odůvodnění rozhodnutí I. stupně uvedl, že z protokolu o ústním jednání ze dne 11. 11. 2015 vyplývá, že žalobci byla známa skutečnost, že jeho dcera (žalobkyně) má k dispozici finanční hotovost, z níž mu pravidelně poskytuje peněžní částky. Orgán pomoci v hmotné nouzi ve smyslu § 51 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi rozhodl, že za vrácení přeplatku na dávce odpovídají společně a nerozdílně žalobce a žalobkyně. Orgán pomoci v hmotné nouzi dospěl k závěru, že příjemce dávek stejně tak i s ním posuzovaná osoba jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a případné změny v rozhodných skutečnostech do 8 dnů oznámit. Orgán pomoci v hmotné nouzi odkazoval na § 51 zákona o pomoci v hmotné nouzi, který stanoví, že pokud příjemci či osobě společně posuzované muselo být z okolností zřejmé, že dávka byla vyplacena neprávem, nebo v částce vyšší než jaká náležela, či její výše byla stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, jsou povinni takto neprávem přijatý přeplatek vrátit. Součástí správního spisu jsou protokoly o ústním jednání ze dne 19. 6. 2013, ze dne 4. 7. 2013, ze dne 2. 8. 2013, ze dne 2. 9. 2013, ze dne 3. 10. 2013, ze dne 1. 11. 2013, ze dne 2. 12. 2013, ze dne 3. 1. 2014, ze dne 3. 2. 2014, ze dne 21. 1. 2015, ze dne 11. 11. 2015, ze dne 12. 11. 2015, dále záznam do spisové dokumentace opatřený z údajů získaných ze spisu Policie ČR zaznamenávající platební transakce na běžných bankovních účtech žalobkyně, přehled obrátů na bankovním účtu žalobkyně vedeném Českou spořitelnou, a. s. od 18. 4. 2013 do 30. 7. 2015 a přehled pohybů finančních částek na bankovním účtu žalobkyně vedeném Komerční bankou, a. s. od 8. 3. 2013 do 10. 12. 2014.

10) Dne 20. 5. 2016 bylo orgánu pomoci v hmotné nouzi doručeno odvolání žalobců, v němž namítali, že údaje uvedené v žádosti o dávku v hmotné nouzi byly pravdivé. Žalobci v odvolání uvedli, že nebyli nikdy dotazováni na existenci předmětných bankovních účtů, která byla orgánem pomoci v hmotné nouzi vytýkána. Žalobci jako stěžejní odvolací námitku uváděli, stejně jako v žalobě, skutečnost, že půjčka není považována za příjem. Na podporu

svých tvrzení žalobci odkazovali na obsah metodického pokynu č. 2/2010. Na půjčku poskytnutou žalobkyni je dle žalobců třeba pohlížet jako na dluh, který je potřeba vrátit. Při posuzování osoby, zda se nachází či nenachází v hmotné nouzi, by se dle žalobců k poskytnuté půjčce nemělo přihlížet.

11) Dne 11. 7. 2016 bylo vydáno rozhodnutí žalované, kterým bylo podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) odvolání zamítnuto a rozhodnutí orgánu pomoci v hmotné nouzi potvrzeno. K odkazu žalobců na metodický pokyn č. 2/2010, žalovaný uvedl, že citace, kterou žalobci argumentovali, byla vytržena z kontextu. Žalovaný dále uvedl, že veškeré půjčky, které orgán pomoci v hmotné nouzi shledal prokazatelně půjčkami, zahrnul do majetku a odečetl od nich dvojnásobek životního minima jednotlivce. Žalovaný podrobně v napadeném rozhodnutí rozvedl, že ke vzniku přeplatku na dávce příspěvek na živobytí došlo z důvodu zavinění ze strany žalobců, kteří uvedli nesprávné a neúplné údaje. Žalovaný neshledal v postupu orgánu pomoci v hmotné nouzi žádné procesní vady, které by odůvodňovaly zrušení či změnu rozhodnutí I. stupně.

IV. Právní názor soudu

12) Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v mezích daných žalobními body a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

13) Krajský soud nevyhověl návrhu žalobců, aby spojil ke společnému projednání projednávanou žalobu proti napadenému rozhodnutí a žalobu ze dne 11. 5. 2016, kterou se žalobci domáhají zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 3. 2016, č. j. MPSV-2016/38993-913, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí orgánu pomoci v hmotné nouzi ze dne 9. 12. 2015, č. j. 26156/2015/SOB týkající se vzniku a povinnosti vrácení přeplatku na dávce příspěvek na živobytí za měsíce 06/2013, 03/2014, 04/2014, 05/2014, 06/2014, 07/2014, 08/2014, 09/2014, 10/2014, 11/2014, 12/2014 a 01/2015 v celkové výši 89.367 Kč. Krajský soud rozhodl, že obě žaloby projedná v samostatném řízení, neboť skutkový stav věci není totožný, a není proto možné směšování těchto dvou žalob.

14) Předmětem řízení je rozhodnutí, jímž orgán pomoci v hmotné nouzi rozhodl z moci úřední o vzniku a povinnosti vrácení přeplatku u dávky příspěvek na živobytí za měsíce 07/2013 až 02/2014 v celkové výši 34.256 Kč. Žalovaný potvrdil rozhodnutí orgánu pomoci v hmotné nouzi a odvolání žalobců zamítl, neboť zjistil, že žalobce a žalobkyně uvedli nepravdivé a neúplné údaje při podání žádosti o dávku v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí. K žádosti o příspěvek na živobytí byl přiložen také formulář doklad o výši měsíčních příjmů, informace o užívaném bytu a prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech. Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech bylo vyplněno příjemcem dávky a všemi společně posuzovanými osobami, v nichž oba žalobci uvedli, že v době podání neměli finanční hotovost přesahující 1.000 Kč ani žádný zůstatek na bankovních účtech. Nicméně žalovaný v napadeném rozhodnutí odkazoval na rozhodnutí I. stupně, v němž orgán pomoci v hmotné nouzi shrnul, že žalobci ke dni podání žádosti disponovali finančními prostředky na bankovních účtech (žalobce ve výši 7.712,52 Kč, žalobkyně ve výši 10.684,65 Kč), žalobkyně dále měla finanční hotovost nejméně 20.000 Kč, kterou poskytla žalobci v červnu 2013, a v průběhu pobírání dávky příspěvek na živobytí rovněž nadále neuváděli své skutečné finanční hotovosti. Zmíněné skutečnosti týkající se

neoznamování držení finančních prostředků majících vliv na skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku ani jejich výše uváděné v napadeném rozhodnutí žalobci nerozporovali.

15) Krajský soud pro názornost připomíná, že žalobce při podpisu své žádosti o příspěvek na živobytí a přiložených dokladů stvrdil, že si je vědom případných následků, které by pro něj z nepravdivě uvedených údajů vyplývaly. Žalobci měli zákonnou povinnost nahlásit všechny skutečnosti, které by mohly ovlivnit nárok na dávku či na její výši. Fakt, že žalobci nesdělili veškeré rozhodující skutečnosti pro přiznání nároku na výplatu příspěvku, měl za následek, že k výplatě dávky došlo bez oprávněného nároku.

16) Krajský soud ve shodě se správními orgány proto konstatuje, že žalobci při podání žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí uvedli nepravdivé a neúplné údaje, týkající se majetkových poměrů žalobkyně jako společně posuzované osoby. Informace, které byly orgánu pomoci v hmotné nouzi odhaleny Policií ČR, byly způsobily zásadně ovlivnit výpočet dávky hmotné nouze.

17) Příjemce dávky v hmotné nouzi je povinen dle § 49 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi písemně ohlásit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu, a to do 8 dnů ode dne, kdy se o těchto skutečnostech dozvěděl. Podle § 49 odst. 3 písm. b) téhož zákona osoba společně posuzovaná je také povinna v souvislosti s řízením o dávce písemně ohlásit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech, které osvědčila jako rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu. V projednávané věci byly zmíněné zákonné povinnosti žalobce jako příjemce a žalobkyně jako společně posuzované osoby zcela zjevně porušeny, neboť neuvedli ve lhůtě 8 dnů, že žalobkyně disponuje finanční hotovostí, z níž pravidelně poskytuje žalobci finanční obnosy.

18) Dle § 51 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, jestliže osoba společně posuzovaná s příjemcem dávky způsobila, že dávka byla poskytována neprávem, ačkoliv to musela z okolností předpokládat, je povinna neoprávněně poskytnuté částky vrátit. Odstavec 4 citovaného ustanovení stanoví, že tyto osoby odpovídají orgánu pomoci v hmotné nouzi, který dávku vyplatil, za vrácení přeplatku na dávce společně a nerozdílně. Žalobkyně, která je dcerou žalobce, byla osobou společně posuzovanou při žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi, což je podloženo ve správním spise a tato skutečnost není žalobci rozporována. Z toho důvodu byly posuzovány majetkové a sociální poměry také žalobkyně, neboť i ta, jak bylo již shora zmíněno, je posuzována. Žalobkyně jistě dobře znala své majetkové poměry, přičemž ze zjištění Policie ČR je zřejmé, že žalobkyně měla opakovaně zůstatek na svém bankovním účtu v částkách převyšujících 1.000 Kč, a to i ke dni 31. 5. 2013. Žalobkyně získala v měsíci dubnu roku 2013 spotřebitelský úvěr od České spořitelny a. s. v celkové výši 600.000 Kč, z něhož byla částka ve výši 400.000 Kč převedena na běžný účet vedený u České spořitelny, a. s. a zbylá částka ve výši 200.000 Kč byla žalobkyni vyplacena v hotovosti. Žalobkyně následně převáděla žalobci na běžný účet vedený u Komerční banky a. s. finanční částky různých hodnot, které za období od června 2013 do prosince 2014 dosáhly hodnoty 111.000 Kč. Žalobkyně dne 12. 11. 2015 při ústním jednání uvedla, že si již nevzpomíná na výši částky finančních prostředků, kterou měla k dispozici v hotovosti v době podání žádosti o příspěvek na živobytí.

19) Krajský soud se ztotožnil s výpočtem správních orgánů, které dospěly k závěru, že žalobkyně měla v době podání žádosti k dispozici 144.000 Kč v hotovosti, dovodily tak proto, že žalobci v období od června 2013 do prosince 2014 celkem poskytla finanční prostředky v celkové výši 111.000 Kč, dne 19. 9. 2013 si vložila na běžný účet vedený u Komerční banky, a. s. částku 13.000 Kč a dne 7. 10. 2013 na tentýž účet částku ve výši

20.000 Kč, součet těchto částek činí 144.000 Kč. Orgán pomoci v hmotné nouzi od této částky odečetl dvojnásobek životního minima jednotlivce (tj. 6.820 Kč), čímž dospěl k částce 137.180 Kč. Vydělením částky 137.180 Kč částkou 8.800 Kč, kterou je výše částky na živobytí společně posuzovaných osob (žadatel 3.140 Kč, manželka 2.830 Kč, dcera 2.830 Kč) na jeden měsíc, se získá počet měsíců, po které mohl žalobce hotovost žalobkyně využít ke zvýšení příjmů. Majetek žalobkyně mohl být použit na zvýšení příjmů společně posuzovaných osob po dobu 15 měsíců, a to v době od června 2013 do srpna 2014. Vyplacené dávky příspěvku na živobytí tak byly převedeny na účet žalobce neprávem, neboť nebyly splněny podmínky nároku na příspěvek na živobytí.

20) Žalobci namítali, že údaje, které uvedli při podání žádosti o dávku v hmotné nouzi, byly pravdivé. K tomu krajský soud konstatuje, že z výpisu bankovních účtů žalobkyně, které jsou součástí správního spisu, je zjevné, že zůstatek převyšoval výrazně hodnotu 0 Kč, kterou uvedla v Prohlášení o celkových majetkových a sociálních poměrech. Krajský soud dále uvádí, že žalobci opakovaně neosvědčovali orgánu pomoci v hmotné nouzi svou skutečnou finanční situaci a ten v důsledku toho nemohl řádně posuzovat nárok na dávku, ač ke sdělování změn v příjmech a majetkových poměrech byli povinni. Skutečnost, že žalobci nesdělili orgánu pomoci v hmotné nouzi veškeré bankovní účty, které vlastní, je prokazatelná a není žalobci rozporována, učinili tak přesto, že byli poučeni o povinnosti oznámit veškeré skutečnosti, které by mohly být rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Žalobci dále neuvedli pravdivé údaje o finančních prostředcích uložených na bankovních účtech, o finanční hotovosti žalobkyně a opakovaně neuváděli změny v příjmech či finanční hotovosti tedy v majetkových poměrech.

21) Skutečnost, že majetkové poměry žalobkyně jsou vyšší, než jaké byly uvedeny při podání žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi, byla žalobci známa, což prokazuje protokol o ústním jednání ze dne 11. 11. 2015, jenž žalobce stvrdil svým podpisem a v němž uvedl, že žalobkyně disponovala finančními prostředky, které získala formou spotřebitelského úvěru od České spořitelny. Žalobkyně byla povinna podle § 49 odst. 3 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi písemně ohlásit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech, které osvědčila při podání žádosti o dávku. Vzhledem k tomu, že tak neučinila, měl žalobce z vlastní iniciativy písemně oznámit orgánu pomoci v hmotné nouzi dle § 49 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě 8 dnů ode dne, kdy se o takových změnách dozvěděl.

22) Krajský soud shledal, že je beze vší pochybnosti zřejmé, že žalobci byly známy majetkové poměry žalobkyně, a ačkoli si musel být vědom povinnosti oznámit změny v rozhodných skutečnostech, tak neučinil a i nadále přijímal dávky vyplacené na základě nepravdivých a neúplných údajů. Takovým postupem bylo porušeno ustanovení § 49 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi a vznikl tím přeplatek ve smyslu § 51 téhož zákona. Podle § 51 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, jestliže přeplatek na dávce způsobil příjemce společně s osobou společně posuzovanou, odpovídají orgánu pomoci v hmotné nouzi, který dávku vyplatil, za vrácení přeplatku na dávce společně a nerozdílně. V projednávané věci orgán pomoci v hmotné nouzi správně aplikoval § 51 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť žalobce i žalobkyně znali majetkové poměry žalobkyně a vědomě údaje rozhodné pro přiznání a trvání nároku nesdělili. Námitka žalobce, že pravidelně každý měsíc předkládal orgánu pomoci v hmotné nouzi výpis ze svého bankovního účtu, však nevyvrátila zjištění, že žalobce a i žalobkyně disponují dalšími bankovními účty, na nichž mají také finanční prostředky, o jejichž existenci nebyl orgán pomoci v hmotné nouzi informován. Při podání žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi byl žalobce povinen sdělit veškeré skutečnosti, které by mohly mít vliv na přiznání nároku na dávku a její výplatu.

Žalobce proto nemohl být v dobré víře ohledně oprávněnosti svého postupu, neboť o něm orgán pomoci v hmotné nouzi náležitě nevyrozuměl. Žalobce nesdělil orgánu pomoci v hmotné nouzi údaje o existenci dalších bankovních účtů žalobce a žalobkyně a skutečné majetkové poměry žalobkyně také nebyly orgánu pomoci v hmotné nouzi sděleny. Žalobci by mohli být v dobré víře ohledně oprávněnosti svého postupu tehdy, pokud by veškeré namítané skutečnosti uvedli již v žádosti o dávku a orgán pomoci v hmotné nouzi by takové skutečnosti akceptoval a nárok na dávku přiznal. V projednávané věci však lze v postupu žalobců spatřovat účelové jednání, kdy žalobci vědomi si povinnosti sdělit veškeré údaje s dávkou související, jako nahlásit veškeré bankovní účty, které vlastní, a přiznat veškeré finanční prostředky, kterými příjemce dávky a osoby společně posuzované disponují, tak neučinili a spolehalo na to, že zatajované skutečnosti nebudou orgánem pomoci v hmotné nouzi zjištěny.

23) Žalobci v žalobě odkazovali na metodický pokyn č. 2/2010 konkrétně na bod 7., v němž je formulováno: „*Pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi by se půjčka, kterou obdrží osoba v hmotné nouzi, za započitatelný příjem považovat neměla. Na půjčku lze nahlížet jako na majetek a záleží na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, zda k tomuto majetku bude přihlížet.*“ Žalobci namítali, že správní uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, nesmí znamenat jeho libovůli a vést k nepodloženým rozhodnutím. Žalobci považovali napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné, neboť v napadeném rozhodnutí i rozhodnutí I. stupně zcela postrádali správní úvahu, zda je půjčka považována za započitatelný příjem. Pouhé konstatování žalovaného a orgánu pomoci v hmotné nouzi, že půjčka není započitatelným příjmem, bylo pro žalobce nedostatečné a spatřovali v takovém nedostatku nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů.

24) Krajský soud nepřisvědčil názoru žalobců ohledně nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Z rozhodnutí je zřejmé, že v projednávané věci nebylo na půjčku nahlíženo jako na započitatelný příjem, a tudíž se orgán pomoci v hmotné nouzi ani žalovaný neodchýlili od ustálené správní praxe zakotvené v metodickém pokynu č. 2/2010. Metodické pokyny přitom nejsou obecně závaznými právními předpisy, ale pouze upravují a sjednocují praxi správních orgánů. Správní orgány jsou sice povinny se metodickými pokyny v rámci své správní praxe řídit, avšak pokud by takovým postupem docházelo k rozporu s obecně závaznými právními předpisy, nebyly by správní orgány povinny metodiku aplikovat. Stejný závěr zastává také Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku č. j. 2 AfS 53/2010 – 63 ze dne 16. 8. 2010. Správní orgány nevybočily ze správní praxe a zhodnotily v souladu s metodickým pokynem č. 2/2010, že všechny půjčky, které prokazatelně půjčkami byly, zahrnuly do majetku a od nich odečetly dvojnásobek životního minima jednotlivce tak, jak stanoví zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Jednoznačně zhodnotily, že žalobci v odvolání použitá citace byla z metodického pokynu vytržena z kontextu, a tudíž se od návodu tam uvedeného neodchýlily, neboť půjčky, které prokazatelně půjčkami byly, do majetku zahrnuly. S ohledem na navazující argumentaci nemusely proto blíže rozvádět své úvahy, neboť je nevedly k odchýlení se od ustálené správní praxe a jejího respektování. Námitku žalobců soud shledává jako nedůvodnou. Žalovaný i orgán pomoci v hmotné nouzi postupovali v souladu s právními předpisy i správní praxí, krajský soud proto nemůže žalobcům ani v tomto žalobním bodu vyhovět.

25) Krajský soud dále podotýká, že posouzení osoby, zda se nachází v hmotné nouzi, se neodvíjí pouze od splnění požadavků v § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ale pro účely posouzení stavu hmotné nouze je nezbytné vycházet i z § 2 odst. 1 téhož zákona. Ustanovení § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoví: „*Pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně*

posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak.“

26) K tomu soud odkazuje na judikát Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2011, č. j. 4 Ads 54/2011 – 76: „Zákon o pomoci v hmotné nouzi konstruuje tři dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc), které mají sice společné to, že slouží k zajištění základních životních podmínek osob nacházejících se v hmotné nouzi (§ 1 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi), liší se však jednotlivými podmínkami pro jejich poskytování a konkrétním účelem poskytnutí. Dávku příspěvek na živobytí, o níž stěžovatelka žádala, lze označit za dávku opakující se a zajišťující osobám sociálně slabým konečný příjem alespoň ve výši životního nebo existenčního minima, jak je stanoveno zákonem o životním a existenčním minimu. Při rozhodování o poskytnutí příspěvku na živobytí se prioritně zkoumá, zda se osoba nachází v hmotné nouzi, přičemž se též zjišťují její celkové sociální a majetkové poměry (srov. § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi).“

27) Zmíněné ustanovení § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoví: „Orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb.“ Celkové sociální a majetkové poměry jsou upraveny v § 15 takto: „(1) Pro účely tohoto zákona se celkovými sociálními poměry rozumí podíl rodiny na trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Při posuzování celkových sociálních poměrů příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje také využívání jiného než vlastního majetku, které umožňují zpravidla osoby blízké. (2) Pro účely tohoto zákona se celkovými majetkovými poměry rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmu, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyby o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou na překážku přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována.“

28) Podle důvodové zprávy k § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro zhodnocení hmotné nouze zjišťují rovněž celkové sociální a majetkové poměry osoby, společně

s ní posuzovaných osob a rodiny. Pokud by byly tyto poměry takové, že by osoba stav hmotné nouze mohla překonat bez pomoci dávek hmotné nouze, tyto dávky by jí podle § 3 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi poskytnuty být nemohly.

29) Z uvedeného jasně vyplývá, že pro posouzení stavu hmotné nouze nepostačuje posoudit pouze příjmy, ale také majetkové a sociální poměry. A právě jako na majetek žalobců bylo nahlíženo na žalobkyni poskytnutou půjčku, nikoli jako na započitatelný příjem. Z uvedeného je zjevné, že žalobkyně disponovala finančními prostředky, které nebyly zahrnuty v jejích majetkových poměrech, ačkoli mohly být použity ke zvýšení příjmů společně posuzovaných osob. Žalobkyně se nenacházela v hmotné nouzi, a proto byl příspěvek na živobytí vyplácen neoprávněně. Takto vzniklý přeplatek na dávkách v hmotné nouzi jsou proto žalobci povinni solidárně vrátit.

30) Soud uzavřel, že s ohledem na shora uvedené skutečnosti považuje za prokázané, že správní orgány rozhodly v souladu s právními předpisy, přičemž skutkový stav věci byl úplně a přesně zjištěn. Napadené rozhodnutí soud považuje za přezkoumatelné a zákonu odpovídající.

V. Závěr, náklady řízení

31) S ohledem na shora uvedené soud dospěl k závěru, že žaloba důvodná nebyla, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. Krajský soud v dané věci rozhodl bez nařízení jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s., navíc účastníci s takovým postupem soudu projevíli souhlas.

32) Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., podle kterého má účastník řízení, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které úspěšně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl úspěšný žalovaný správní orgán, který žádnou náhradu nákladů řízení nepožadoval, neboť nevynaložil žádné náklady nad rámec své běžné činnosti. Z toho důvodu nebyla žalovanému správnímu orgánu přiznána náhrada nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

JUDr. Marie Trnková v. r.
Samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Sládková Blanka